

آموزگار نادان

پنج درس در باب رهایی فکری

www.ketab.ir

۶ ادا داشت مترجم فارسی

۷ مقدمه مترجم انگلیسی

۱۲. اصلاحات آموزشی، ۹. اصلاحات آموزشی، ۱۲. درس آلتوسر، ۱۵. اجرای برابری، ۱۷.

۱ یک ماه جویم سرد

نظام تربیتی، ۲۰. منابع و مراد، ۳۰. استاد رهایی بخش، ۳۳. حلقه قدرت، ۳۵.

۲ درس آدم نادان

جزیره کتاب، ۴۰. کالیپو و قفل، ۴۵. استاد و سقراط، ۴۸. قدرت نادان، ۵۰. هرکه را کار خودش، ۵۳. کور و سگش، ۵۸. همه چیز در همه حال است.

۳ خرد برابرها

از مغزها و برگها، ۶۴. یک حیوان حواس جمع، ۷. نه یک هوش به آن خدمت می کند، ۷۳. اصل راستی، ۷۵. عقل و زبان، ۷۸. من هم همین طور، ۸۳. شاعر، ۸۵.

۴ جامعه تحقیر

قانون گرانش، ۹۳. استیضای نابرابری، ۹۷. جنون لفاظی، ۹۹. فرودستان خرد است، ۱۰۰. فیلسوف-پادشاه و مردم حاکم، ۱۰۶. چگونه معقولاته بی عقلی کنیم؟، ۱۰۸. سرائی راوتنا، ۱۱۳.

۵ رهایی دهنده و میمونش

روش رهایی بخشی و روش اجتماعی، ۱۱۸. رهایی بخشی انسان ها و آموزش مردم، ۱۲۱. مردان ترقی، ۱۲۳. گوسفندان و انسان ها، ۱۲۹. حلقه ترقی خواهان، ۱۳۳. روی سرهای مردم، ۱۳۸. نیروی استاد پیر، ۱۴۳. جامعه تعلیمی شده، ۱۴۶. داستان های همه چیز در هر چیز، ۱۵۰. مقبره رهایی بخشی، ۱۵۴.

آموزگار نادان را سال هشتاد و هفت خواندم و همان موقع هم ترجمه‌اش کردم. اما در سال‌های بعد از صراحت انتشارش افتادم و این منجر به ویرایش چندین و چند باره متن شد. همان‌طور که خانم کریستین راس مترجم انگلیسی در مقدمه جامع و روشن‌گوش بر آموزگار نادان می‌نویسد، متن کتاب پیچیدگی خاصی دارد. خواننده، خصوصا در بار اول خواننده نااهل، توجه نمی‌شود کجا رانسیر متوقف شده و از زبان ژوزف ژاکوتو حرف می‌زند و کتاب باره وارد می‌شود. نظرات موافق و مخالف چنان درهم تنیده است که گاهی خط راایت و راوی هر دو گم می‌شود. می‌توان گفت رانسیر در آموزگار نادان، موضوع محوری کتاب، یعنی برابری را بطور خاص در شیوه روایتش از ماجرای ژوزف ژاکوتو بکار برفته است و همین امر خوانش کتاب را - که خاستگاه آن شرایط اجتماعی و سیاسی دهه ۱۹۰۰ فرانسه است - حتی برای مخاطب فرانسه‌زبان نیز دشوار ساخته بود.

باقتار و شرایط اجتماعی، سیاسی حاکم بر فرانسه در زمان انتشار کتاب و دغدغه‌های رانسیر در امر آموزش و جدالش با جامعه‌شناسان برجسته سوفان هم‌دوره خود به تفصیل در مقدمه مبسوط راس آمده است. هرچند که این بحث کلیدی آموزگار نادان عدم نیاز به توضیح است و رانسیر ژاکوتو آن را تحمیل کرده است. کتاب را برای کتاب کافی می‌داند. کریستین راس، متولد ۱۹۵۳، استاد ادبیات فرانسیسی دانشگاه نیویورک است و به خاطر آثارش در زمینه ادبیات و فرهنگ فرانسه شهرت دارد، اما مواردی در ترجمه او وادارم کرد تا با کمک دوستان فرانسه‌زبانم مارکو جرماغیان و ماهان دلانکور متن را تقریبا بطور کامل با کتاب اصلی مطابقت بدهم که از این بابت از هر دوی آن‌ها سپاسگزارم و همین‌طور از لیلا غروی که نسخه فرانسوی آموزگار نادان را در اختیارم گذاشت. شاید از این لحاظ بتوان گفت، در کنار هزارویک بدی اعمال نشدن قانون بین‌المللی حق تکثیر در ایران، تنها یک

خوبی دارد که مخاطبان محکوم به خواندن یک ترجمه نیستند. در انتهای کتاب نیز مصاحبه مفصل آن ماری اولیور با ژاک رانسیر را که بخش زیادی از آن به آموزگار نادان مربوط است آورده‌ام.

در مدت ویرایش طولانی آموزگار نادان از کمک عزیزان زیادی استفاده کردم. بیش از همه قدردان سهراب دریابندری هستم که یاری و وقتش را بی دریغ در اختیارم گذاشت. مسعود شهامی پور متن را خواند و نظراتش بسیار راهگشا بود. رویا مریم، اشکان صالحی و صالح نجفی بخش‌هایی از ترجمه را مطالعه کردند و نقدها طرأتان، که هر کدام منجر به ویرایش دوباره کتاب شد، بسیار مفید بود. لازم است بگویم که آن‌ها از نتیجه نهایی بی‌خبرند و اگر هنوز کاستی‌هایی در ترجمه وجود دارد، مصحح من متوجه دوستان نیست. زهرا ایمانی نسخه نهایی را نمونه‌خوانی کرد که از دقت و صرف وقتش سیاست‌گزارم. همچنین از دوست عزیزم سهراب محبی که آموزگار نادان هدیه‌ای از طرف او بود.

رانسیر/ژاکوا، در آموزگار نادان از برابری می‌گوید. از این که تمام انسان‌ها با هوش برابر آفریده شده‌اند، از لزوم تابید و راستی‌آزمایی آن در هر بروز انسانی. با مثال نمادین توانمندی پدر آفریده و بی‌سواد در آموزش فرزندش، به طبقه فرو دست نوید می‌دهد که قادر بر سینه سبوش خود است، اگر و تنها اگر به برابری ایمان داشته باشد. می‌گوید هر کسی بی‌نیاز از کمک دیگری قادر است هر چیزی را یاد بگیرد و با از سر راه برداشتن استاد پس سعی دارد دانش را از قید نهاد قدرت برهاند و او را تنها یک شکاف آموزشی بین انسان‌ها برد و دانش می‌بیند. ترجمه را راه رهایی‌بخشی می‌داند. ترجمه به مفهوم سعی در فهم دیگری و تلاش برای فهماندن متقابل خود به او. آموزگار نادان درس‌هایی است برای عایی فکر. هر چند که شاگردان این مدرسه پرتعداد نباشند.